

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Ε΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟ

ΠΡΑΞΗ 70/ 2021

Αποτελούμενο από την Πρόεδρο του Κλιμακίου Θεολογία Γναρδέλλη, Σύμβουλο, και τα μέλη Αικατερίνη Θεοφανίδου, Πάρεδρο, και, κωλυομένων των λοιπών Παρέδρων, Αναστασία Καρτερολιώτη, Εισηγήτρια.

Συνήλθε στις 11 και 25 Ιανουαρίου 2021, προκειμένου να ελέγξει τη νομιμότητα του σχεδίου σύμβασης και της διαδικασίας ανάδειξης αναδόχου για την εκτέλεση του έργου του Δήμου Αθηναίων με τίτλο «Αποκατάσταση βατότητας πεζοδρομίων και οδών 4^{ης} και 5^{ης} Δ.Κ. 2017», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 1.370.967,74 ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. (1.700.000,00 ευρώ, συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.), και συμβατικού τιμήματος 569.774,20 ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. (706.520,00 ευρώ, συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.). Ο φάκελος με τα στοιχεία της υπόθεσης υποβλήθηκε στο Ελεγκτικό Συνέδριο στις 23.12.2020 (αριθ. πρωτ. ΕΛΣ 63344), με το 287639/23.12.2020 έγγραφο της Προϊσταμένης της Διεύθυνσης Οδοποιίας, Αποχέτευσης και Κοινόχρηστων Χώρων του ανωτέρω Δήμου, και συμπληρώθηκε με τα με αριθ. πρωτ. ΕΛΣ 1196/13.1.2021, 2289/20.1.2021 και 2817/21.1.2021 έγγραφα του ως άνω φορέα.

Άκουσε την εισήγηση της Εισηγήτριας Αναστασίας Καρτερολιώτη.

Σκέφθηκε κατά τον νόμο και

Αποφάσισε τα ακόλουθα

1. Το σχέδιο σύμβασης του ως άνω έργου, που αφορά στην εκτέλεση, μετά τη λύση της αρχικής εργολαβίας, των εργασιών αυτού, παραδεκτώς εισάγεται ενώπιον του παρόντος Κλιμακίου για την άσκηση ελέγχου νομιμότητας, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 324, 357 και 383 του ν.4700/2020 «Ενιαίο κείμενο Δικονομίας για το Ελεγκτικό Συνέδριο, ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για τον προσυμβατικό έλεγχο, τροποποιήσεις στον Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, διατάξεις για την αποτελεσματική απονομή της δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις» (Α΄ 127/29.6.2020).

Φ.827/2020

2. Η διαδικασία ανάθεσης και η σύναψη της ελεγχόμενης σύμβασης διέπονται από τις διατάξεις του ν.4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (Α' 147) και από τους όρους της οικείας διακήρυξης.

3.1. Ο ν.4412/2016, που τυγχάνει εφαρμογής στην προκείμενη υπόθεση, ως εκ του χρόνου έναρξης της αρχικής διαγωνιστικής διαδικασίας, ορίζει στο άρθρο 160: «1. Αν ο ανάδοχος δεν εκπληρώνει τις συμβατικές του υποχρεώσεις ή δεν συμμορφώνεται με τις γραπτές εντολές της υπηρεσίας, που είναι σύμφωνες με τη σύμβαση ή το νόμο, κηρύσσεται έκπτωτος από την εργολαβία. (...) 7. Αν κατά της απόφασης έκπτωσης δεν ασκηθεί εμπρόθεσμα ένσταση ή αν απορριφθεί η ένσταση από την αρμόδια προς τούτο προϊσταμένη αρχή, η έκπτωση καθίσταται οριστική. (...) 9. Αν η έκπτωση καταστεί οριστική, ο ανάδοχος αποξενώνεται και αποβάλλεται αμέσως από το έργο και η εργολαβία εκκαθαρίζεται το συντομότερο δυνατό. (...) 13. Αν, μετά την οριστικοποίηση της έκπτωσης, η προϊσταμένη αρχή αποφασίσει την ολοκλήρωση του έργου, προσκαλεί τον επόμενο κατά σειρά μειοδότη του διαγωνισμού, στον οποίο αναδείχθηκε ο έκπτωτος ανάδοχος και του προτείνει να αναλάβει αυτός το έργο ολοκλήρωσης της έκπτωτης εργολαβίας, με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και βάσει της προσφοράς που υπέβαλε στο διαγωνισμό. Η σύμβαση εκτέλεσης συνάπτεται εφόσον εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της πρότασης περιέλθει στην προϊσταμένη αρχή έγγραφη και ανεπιφύλακτη αποδοχή της. Η άπρακτη πάροδος της προθεσμίας θεωρείται ως απόρριψη της πρότασης. (...) Η διαδικασία της παραγράφου αυτής δεν εφαρμόζεται μόνο στην περίπτωση που η προϊσταμένη αρχή κρίνει αιτιολογημένα ότι οι παραπάνω προσφορές δεν είναι ικανοποιητικές για τον κύριο του έργου, (...)».

3.2. Από τον συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται ότι, σε περίπτωση έκπτωσης του αναδόχου, η προϊσταμένη αρχή, εφόσον αποφασίσει την ολοκλήρωση του έργου, προσκαλεί τον επόμενο κατά σειρά μειοδότη του διενεργηθέντος διαγωνισμού, στον οποίο αναδείχθηκε ο αρχικός ανάδοχος, και του προτείνει να αναλάβει αυτός το έργο ολοκλήρωσης της εργολαβίας που διαλύθηκε, με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και με βάση την προσφορά που υπέβαλε στον διενεργηθέντα διαγωνισμό. Η διαδικασία αυτή αποτελεί συνέχεια της προηγηθείσας διαγωνιστικής διαδικασίας και εντάσσεται σε αυτήν, με πρόσκληση του επόμενου κατά σειρά μειοδότη (και, αν αυτός αρνηθεί, με πρόσκληση του αμέσως επόμενου μειοδότη), καθίσταται δε αναγκαία για την ολοκλήρωση του έργου, για την εκτέλεση του οποίου έχει ήδη υπογραφεί η οικεία σύμβαση, πλην, όμως, αυτή λύθηκε. Η εν λόγω διαδικασία, η οποία έχει θεσπιστεί για

λόγους δημοσίου συμφέροντος, που συνάπτονται με τη διασφάλιση της ολοκλήρωσης της κατασκευής των δημόσιων έργων, δεν αποτελεί περίπτωση προσφυγής σε διαδικασία απευθείας ανάθεσης, δοθέντος ότι η επιλογή του αναδόχου διενεργείται βάσει της προηγηθείσας διαγωνιστικής διαδικασίας και σύμφωνα με το αποτέλεσμα αυτής. Κατά συνέπεια, λαμβάνοντας υπόψη ότι πρόκειται για ρύθμιση του ν.4412/2016, η οποία είναι γνωστή σε όλους τους συμμετέχοντες στον διαγωνισμό, με την εφαρμογή της δεν παραβιάζονται οι αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης μεταξύ των οικονομικών φορέων (ΕλΣ Ε΄ Κλ. 646/2020, 771/2019, πρβλ. νομολογία επί των αντίστοιχων διατάξεων του ν.3669/2008 ΕλΣ VI Τμήμα 804/2012, 3137/2010, Ε΄ Κλ. 375/2018, 81/2017).

4. Από τον έλεγχο των στοιχείων του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα:

4.1. Κατόπιν της 84/2018 θετικής Πράξης προσυμβατικού ελέγχου του παρόντος Κλιμακίου επί της διαδικασίας ανάθεσης και του σχεδίου σύμβασης του έργου με τίτλο «Αποκατάσταση βατότητας πεζοδρομίων και οδών 4ης και 5ης Δ.Κ. 2017», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 1.370.967,74 ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. (1.700.000,00 ευρώ, συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.), χρηματοδοτούμενης από ίδιους πόρους του Δήμου Αθηναίων, υπεγράφη η 117243/8.5.2018 (18SYMV003107075 2018-05-16) σύμβαση μεταξύ του Δήμου Αθηναίων και της αναδειχθείσας, κατά τη σχετικώς διενεργηθείσα, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.4412/2016, διαγωνιστική διαδικασία, αναδόχου εργοληπτικής επιχείρησης [Α] (σχετ. η 1238/8.11.2017 κατακυρωτική απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου Αθηναίων), συμβατικής δαπάνης ποσού 569.653,63 ευρώ, πλέον Φ.Π.Α. (706.370,50 ευρώ, συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α., και προσφερθείσα μέση έκπτωση 58,45%).

4.2. Αντικείμενο του ελεγχόμενου έργου αποτελεί η εκτέλεση εργασιών συντήρησης, επισκευής και ανακατασκευής πεζοδρομίων στο οδικό δίκτυο της 4^{ης} και 5^{ης} Δημοτικής Κοινότητας του Δήμου Αθηναίων, τα οποία, είτε από φυσική φθορά (γήρανση υλικών, καιρικές συνθήκες, κόπωση υλικών από τη χρήση), είτε από κακοτεχνίες προηγούμενων επεμβάσεων (Ο.Κ.Ω. κ.λπ.), έχουν καταστεί μη λειτουργικά και σε αρκετά σημεία επικίνδυνα για την ασφαλή διέλευση των πεζών, καθώς και η εκτέλεση εργασιών διαπλάτυνσης ή αρχικής διάνοιξης και κατασκευής οδών ή τμημάτων αυτών, οι οποίες για διάφορους λόγους (όπως πρόσφατη θεσμοθέτησή τους, διαδικασίες συντέλεσης ρυμοτομικών απαλλοτριώσεων κ.λπ.) είτε δεν έχουν διανοιχθεί είτε έχουν μερικώς διανοιχθεί, όπως οι εργασίες αυτές περιγράφονται αναλυτικά στην

οικεία από Μάιο του έτους 2017 Μελέτη της Διεύθυνσης Οδοποιίας, Αποχέτευσης και Κοινόχρηστων Χώρων του Δήμου.

4.3. Ακολούθως, η ως άνω ανάδοχος εταιρεία, με τα 250357/9.10.2018 και 274859/30.10.2018 έγγραφα, επικαλούμενη τις διατάξεις των άρθρων 132 παρ. 1 περ. δ υποπερ. ββ και 164 του ν.4412/2016 και την αδυναμία της να εκτελέσει το έργο λόγω οικονομικής δυσπραγίας, αιτήθηκε να υποκατασταθεί, με απαλλαγή από την ευθύνη της, από την εταιρεία [B], η οποία έχει τα ίδια προσόντα που απαιτούνταν για την ανάληψη του έργου από την αρχική ανάδοχο εταιρεία. Περαιτέρω, το Δημοτικό Συμβούλιο Αθηναίων, με τη 2064/6.12.2018 απόφασή του, λαμβάνοντας υπόψη και την από 8.10.2018 δήλωση της υποκαταστάτριας εταιρείας περί αποδοχής του περιεχομένου της ως άνω αίτησης της αναδόχου, ενέκρινε την υποκατάσταση της τελευταίας από την προαναφερόμενη εταιρεία [B], κατ' επίκληση και εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 132 παρ. 1 περ. δ και 164 παρ. 1 και 2 του ν.4412/2016, με απαλλαγή της ευθύνης του αρχικού αναδόχου και την ανάληψη αυτής από τη νέα ανάδοχο εταιρεία, για το σύνολο του έργου.

4.4. Εντούτοις, κατόπιν της 3/13.6.2019 Πράξης της Επιτροπής του Ελεγκτικού Συνεδρίου στον Δήμο Αθηναίων, με την οποία κρίθηκε ότι δεν συνέτρεχαν οι τασσόμενες από τις προαναφερόμενες διατάξεις προϋποθέσεις για την υποκατάσταση του αρχικού αναδόχου από άλλον οικονομικό φορέα, με τη 1167/30.9.2019 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Αθηναίων ανακλήθηκε η ως άνω 2064/6.12.2018 απόφαση αυτού περί υποκατάστασης του αρχικού αναδόχου και, ακολούθως, με το 268459/21.10.2019 έγγραφο της Διεύθυνσης Οδοποιίας, Αποχέτευσης και Κοινόχρηστων Χώρων, κλήθηκε ο αρχικός ανάδοχος [A] να εγκατασταθεί άμεσα στο έργο και να εκτελέσει τις εργασίες αυτού. Λόγω δε της μη ανταπόκρισης της αναδόχου εταιρείας [A] στην ως άνω πρόσκληση, αυτή κηρύχθηκε έκπτωτη με την 104272/15.5.2020 απόφαση της ως άνω Διεύθυνσης.

4.5. Στη συνέχεια, η Οικονομική Επιτροπή του Δήμου Αθηναίων, με τη 1275/28.9.2020 απόφασή της, κατόπιν της οριστικοποίησης της έκπτωσης του αρχικού αναδόχου (σχετ. η από 15.9.2020 εισηγητική έκθεση της Διεύθυνσης Οδοποιίας, Αποχέτευσης και Κοινόχρηστων Χώρων), αποφάσισε α. τη συνέχιση και ολοκλήρωση του έργου και β. την πρόσκληση του οικονομικού φορέα [B], ως επόμενου κατά σειρά μειοδότη της εν λόγω διαγωνιστικής διαδικασίας, να αναλάβει την ολοκλήρωση του έργου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις προπαρατεθείσες (σκ.3.1.) διατάξεις της παραγράφου 13 του άρθρου 160 του ν.4412/2016.

4.6. Ακολούθως, ο Δήμος Αθηναίων, με το 224694/9.10.2020 έγγραφο της Διεύθυνσης Οδοποιίας, Αποχέτευσης και Κοινόχρηστων Χώρων, προσκάλεσε τον ανωτέρω, δεύτερο κατά σειρά μειοδοσίας, οικονομικό φορέα [B] όπως αναλάβει αυτός την ολοκλήρωση του έργου, με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και με βάση την προσφορά που είχε υποβάλει στον διενεργηθέντα διαγωνισμό και όπως καταθέσει, εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη λήψη της άνω πρόσκλησης, έγγραφη και ανεπιφύλακτη αποδοχή αυτής στην προϊσταμένη αρχή. Μετά δε την από 23.10.2020 έγγραφη και ανεπιφύλακτη αποδοχή της εν λόγω πρότασης από τον ως άνω δεύτερο μειοδότη, την εκ μέρους του υποβολή επικαιροποιημένων δικαιολογητικών κατακύρωσης και τον έλεγχο αυτών (σχετ. το 016929/21.1.2021 έγγραφο της Διεύθυνσης Οδοποιίας, Αποχέτευσης και Κοινόχρηστων Χώρων του Δήμου Αθηναίων), συντάχθηκε το ελεγχόμενο σχέδιο σύμβασης για την εκτέλεση των εργασιών του έργου, συνολικού τιμήματος, μετά την προσφερθείσα μέση έκπτωση 58,44%, 706.520,00 ευρώ, συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α..

5. Με τα δεδομένα αυτά, από τον έλεγχο των υποβληθέντων ενώπιον του Κλιμακίου στοιχείων δεν διαπιστώθηκαν νομικές πλημμέλειες κατά τη διαδικασία ανάδειξης αναδόχου του ελεγχόμενου έργου και, ως εκ τούτου, δεν συντρέχει νόμιμος λόγος που να κωλύει την υπογραφή του υποβληθέντος σχεδίου σύμβασης, το οποίο επισυνάπτεται στην παρούσα Πράξη και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος αυτής, με τις ακόλουθες επισημάνσεις: α. στο σημείο 14 της τρίτης σελίδας του σχεδίου σύμβασης ο εκ παραδρομής αναγραφόμενος ΑΔΑ: 7Σ3ΠΩ6Μ-ΝΑΦ πρέπει να αντικατασταθεί από τον ορθό ΑΔΑ: 66ΒΣΩ6Μ-3ΘΓ, β. στο σημείο 18 της τρίτης σελίδας του σχεδίου σύμβασης το εκ παραδρομής αναγραφόμενο 225694/9.10.2020 έγγραφο πρέπει να αντικατασταθεί από το ορθό 224694/9.10.2020 έγγραφο και γ. δεδομένου ότι, κατά τα γνωστά στο Κλιμάκιο από την 39/2021 Πράξη αυτού, στο αντικείμενο του δημοπρατηθέντος έργου του Δήμου Αθηναίων με τίτλο «Ενεργειακή αναβάθμιση μέσω της αναβάθμισης βατότητας πεζοδρομίων και οδών από την 1η έως την 7η Δ.Κ.» (Α.Δ.Α.Μ. διακήρυξης 20PROC006801816 2020-06-02) περιλαμβάνονται όμοιες εργασίες με αυτές που αποτελούν αντικείμενο του ελεγχόμενου έργου (βλ. ανωτέρω σκέψη 4.2.), επισημαίνεται ότι η αναθέτουσα αρχή πρέπει να μεριμνήσει, ώστε το αντικείμενο του ελεγχόμενου έργου (βλ. σχ. το 049425/14.2.2019 έγγραφο της Διεύθυνσης Οδοποιίας, Αποχέτευσης και Κοινόχρηστων Χώρων του Δήμου Αθηναίων με τον οικείο πίνακα εργασιών σε συγκεκριμένες κατονομαζόμενες οδούς της 4^{ης} και 5^{ης} Δημοτικής Κοινότητας) να μη συμπέσει με εκείνο του ως άνω έργου ή και τυχόν άλλου δημοπρατηθέντος έργου του Δήμου με όμοια περιγραφή εργασιών.

Για τους λόγους αυτούς

Δεν κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου σύμβασης μεταξύ του Δήμου Αθηναίων και του οικονομικού φορέα [B], για την εκτέλεση του έργου με τίτλο «Αποκατάσταση βατότητας πεζοδρομίων και οδών 4^{ης} και 5^{ης} Δ.Κ. 2017», με τις αναφερόμενες στο σκεπτικό (σκ. 5) της παρούσας επισημάνσεις.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΓΝΑΡΔΕΛΛΗ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΚΑΡΤΕΡΟΛΙΩΤΗ